

Trauma

RDK dagarna -06
23/3

Hans Granhed

Vad är trauma??

- Yttre negativ eller skadlig inverkan på kropp och/eller själ.

Trauma

???

Potentiellt livshotande skador som
kräver resurser utöver det vanliga

Trauma

**Vanligaste
dödsorsak
< 45 år**

Trauma i Sverige

2 500 dör

800 000 1:a läkarbesök

125 000 sjukhusvårdas

1 milj vårdagar

/ år

Trauma

Förlust av fler
yrkesverksamma år
än Hjärta-kärl och Cancer

tillsammans

Trafikolyckor

60000 skadas

14000 sjukhusvårdas

***500* dör**

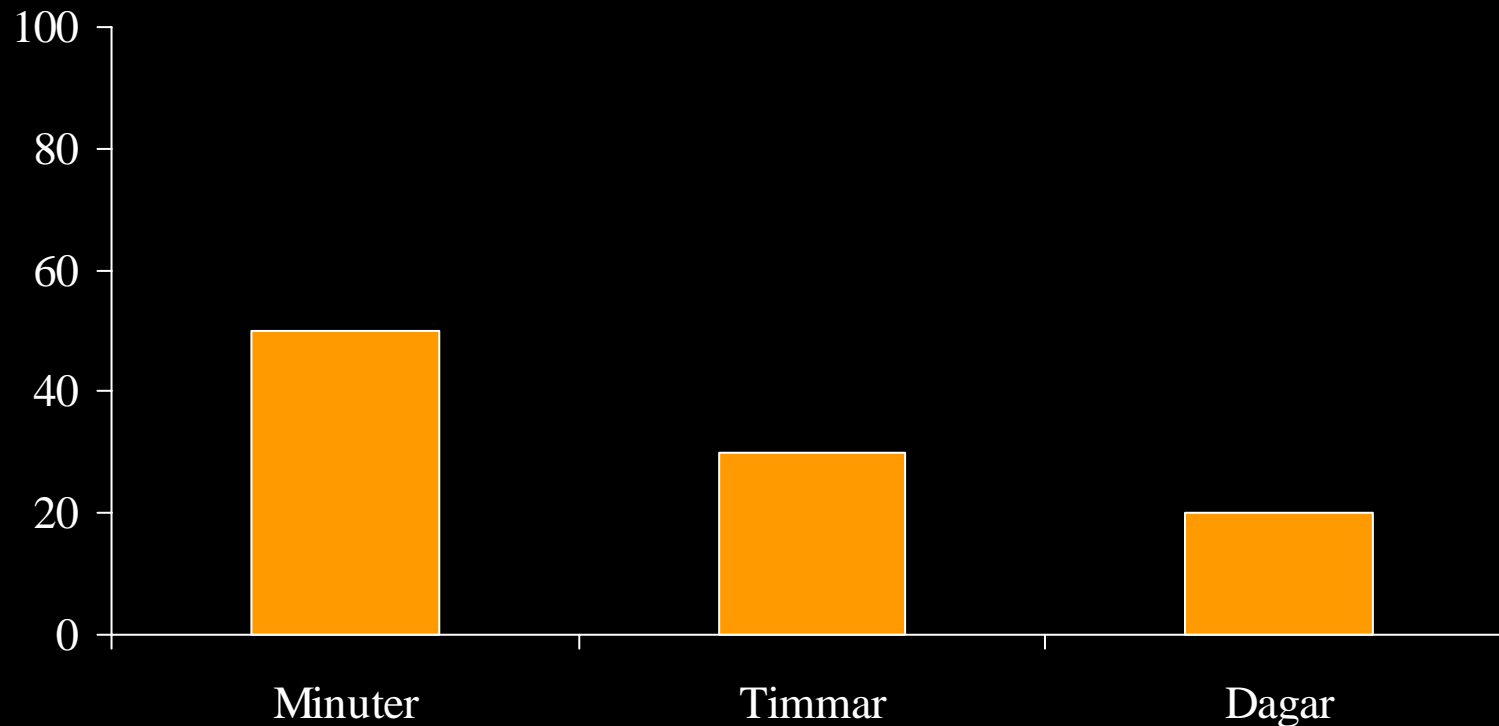
***När avlider
man?***

Trimodal distribution av dödsorsak

Procent av döda patienter

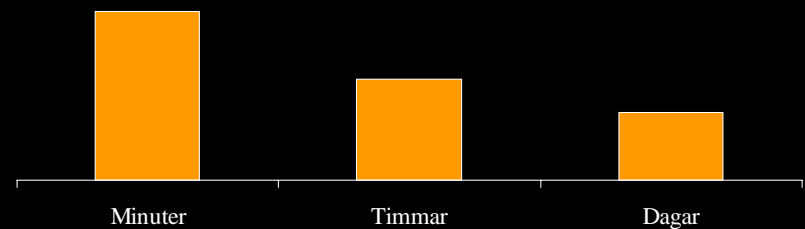

First peak

- sekunder till minuter

- svåra hjärnskador
- hjärnstamsskador
- höga ryggmärgsskador
- skador på hjärta, aorta, centrala kärl

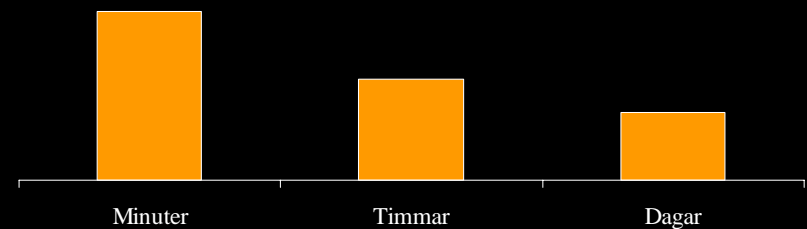

Second peak

- minuter till timmar

- subdural hematom
- epidural hematom
- hemo/pneumothorax
- mjältruptur
- leverruptur
- bäckenfrakturer
- multipla frakturer

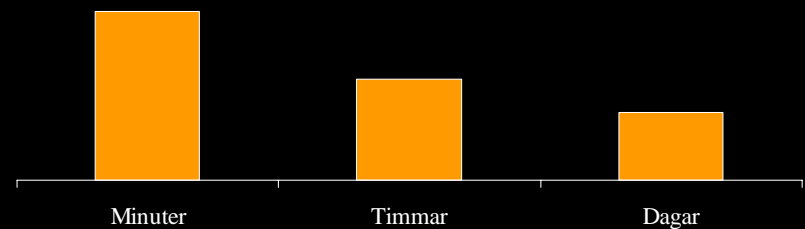

Trimodal distribution av dödsorsak

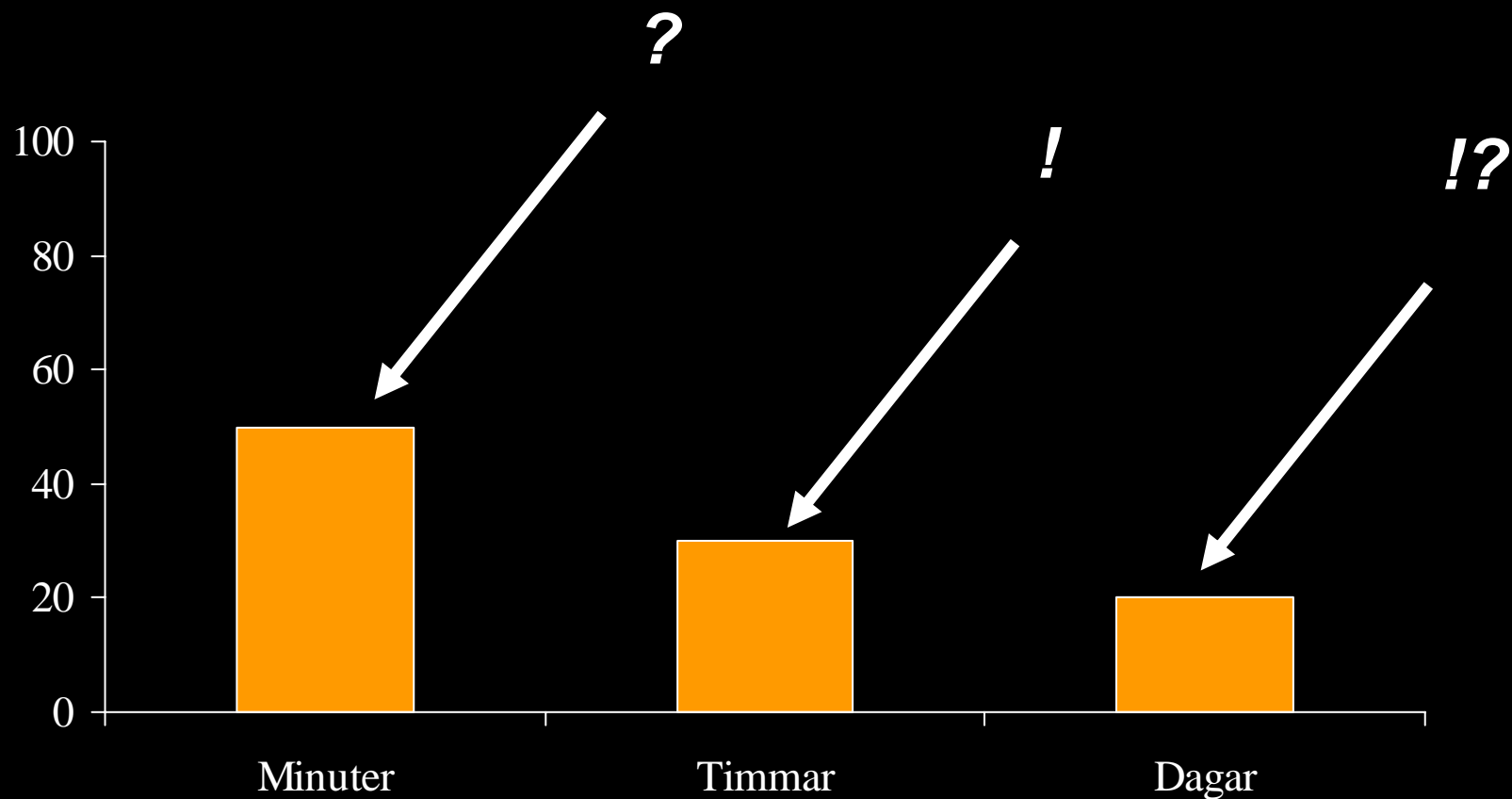

Third peak *- dagar till veckor*

- ARDS - Adult Respiratory Distress Syndrome
- SIRS - Systemic Inflammatory Response Syndrome
- MODS - Multiple Organ Dysfunction Syndrome
- Sepsis

Vilka kan vi rädda?

ATLS

ATLS (läkare)

Advanced Trauma Life Support

PHTLS (prehospital personal)

PreHospital Trauma Life Support

TNCC (sjuksköterskor)

Trauma Nurse Core Course

ATLS grundkoncept

- ABC
- ABCDE
- behandla mest livshotande skada först
- åstadkom ingen ytterligare skada

Säkerställa syrgastransport till vävnaderna

Ortopediska skador

Livshotande - akut blödning

- Instabila bäckenfrakturer
- Långa rörbensfrakturer
- Multipla frakturer
- Öppna frakturer
- Traumatiska amputationer

Diagnostik

- Anamnes
- Klinisk undersökning
  - svullnad, missfärgning, direkt ömhet, indirekt smärta, patologisk rörlighet
- Distalstatus
- Röntgen
  - slätröntgen, genomlysning, angiografi, CT, MR, scintigrafi

Anamnesen

- Bil
  - Bälte?
- Fall
  - Fötterna före?
- Påkörd
  - primär, sekundär, tertiär skada

Vart tog våldet vägen???

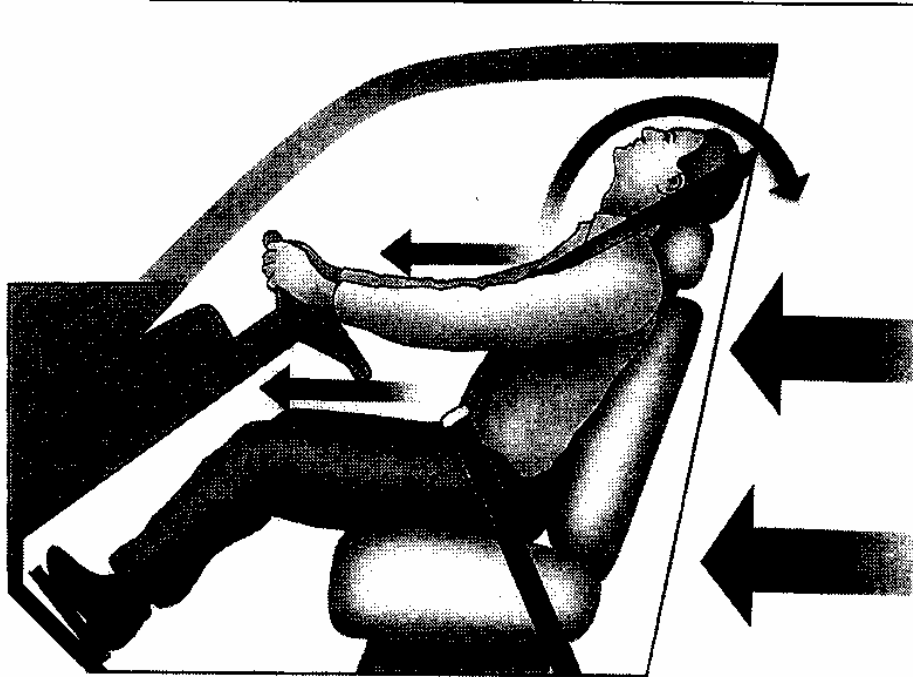

- Rakt igenom ???
  - Vilken väg?
    - Ben ,ligamnet,kärl,nerver
- Stannat kvar???
  - Hur har vänaden tagit upp energin?

“Obältad”

“nackstöd”

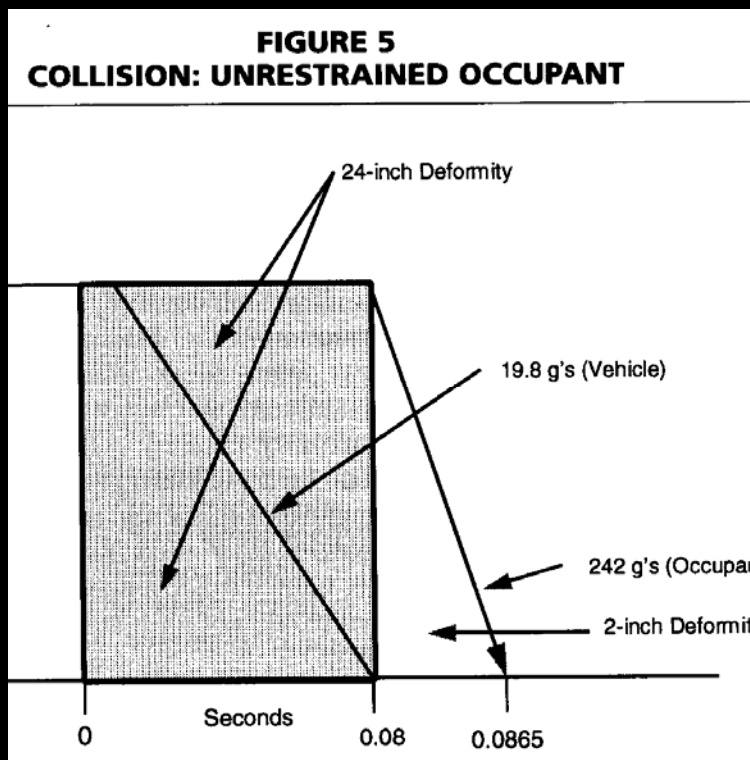

Improper Headrest Use

“midjebälte”

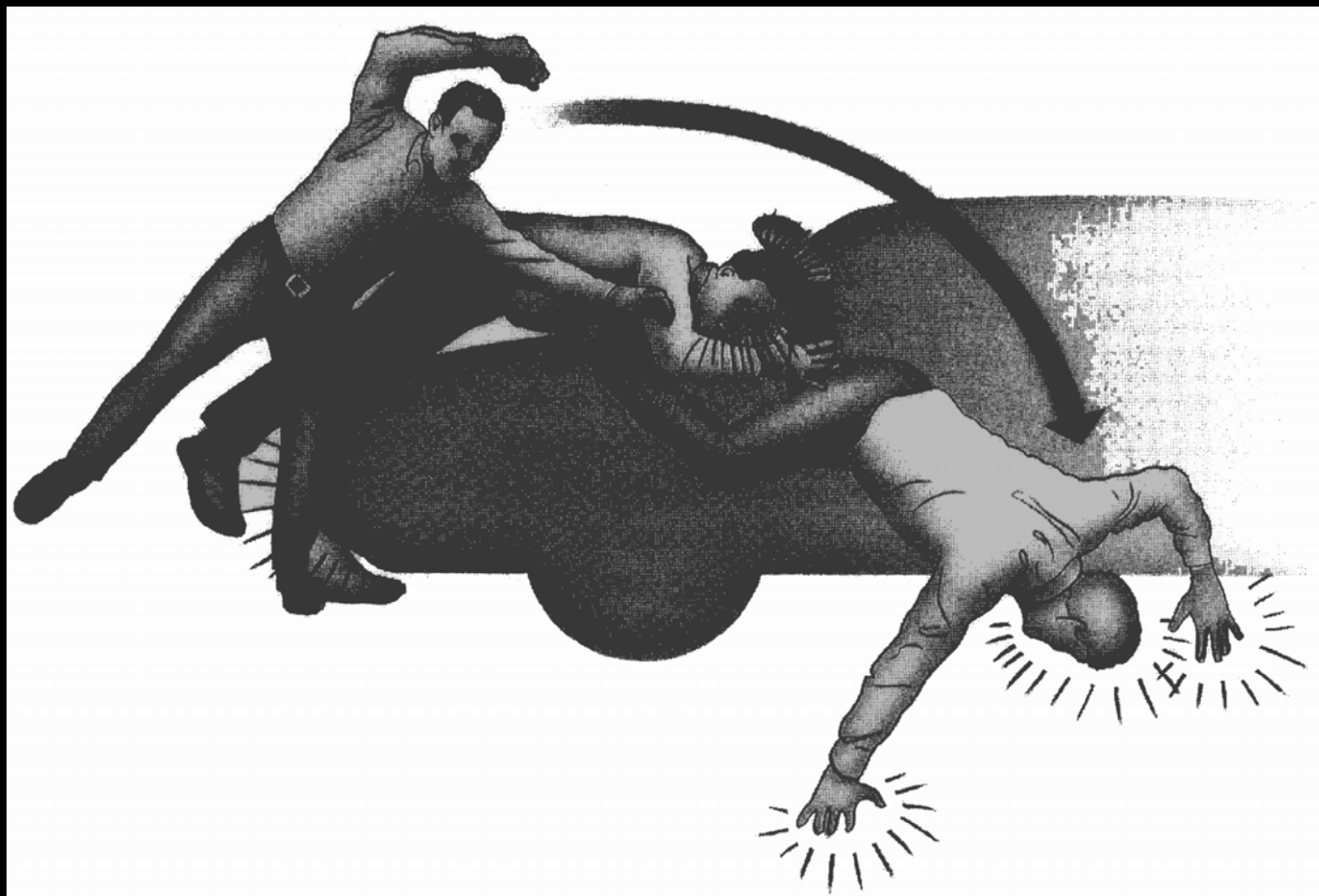

“bältesanvändning”

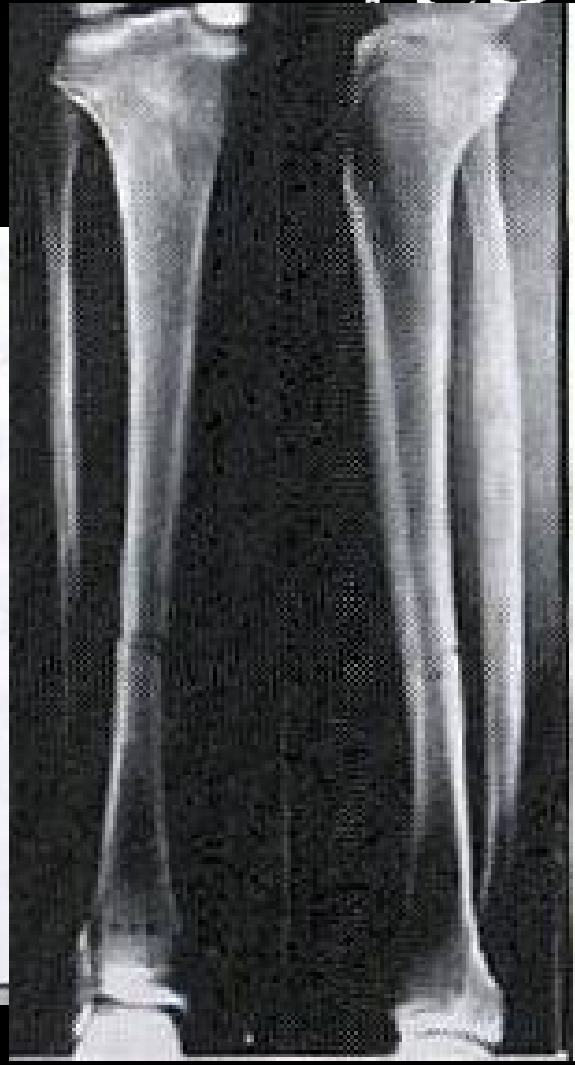

$$D = \frac{M * V^2}{S * 2}$$

“fotgängarens triad”

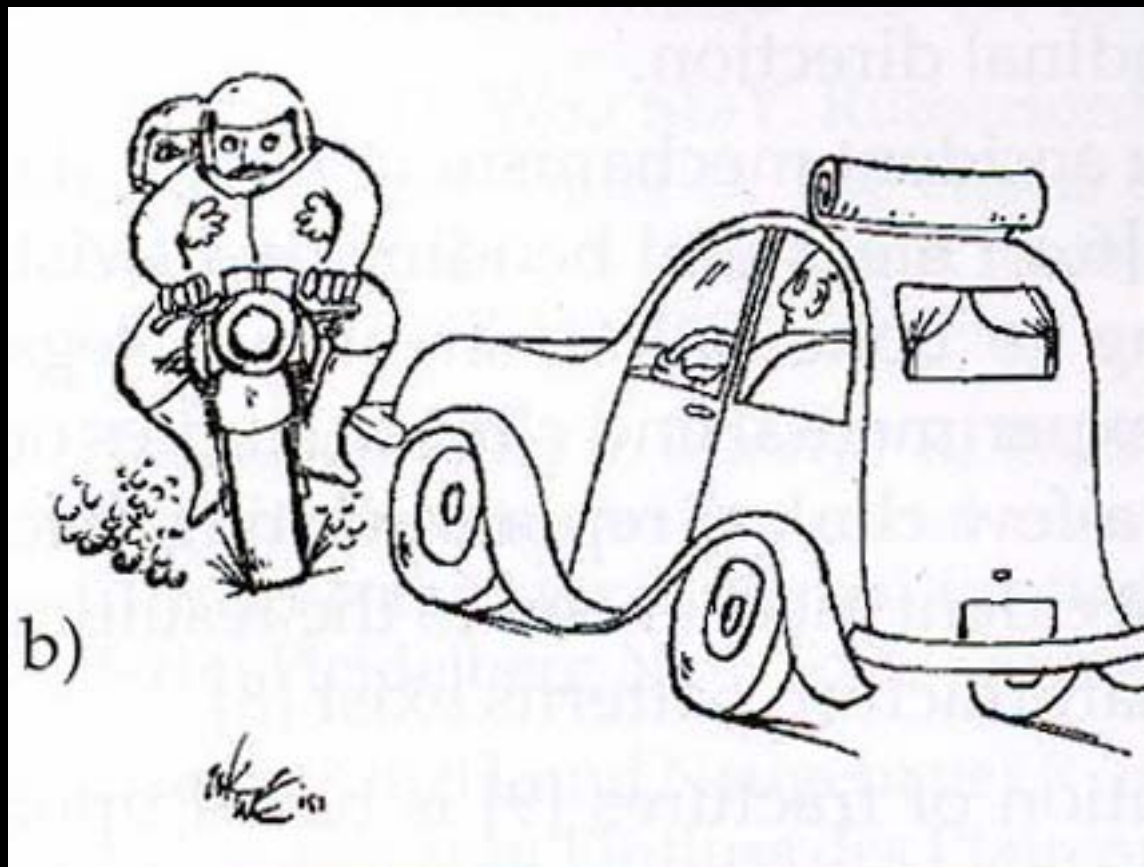

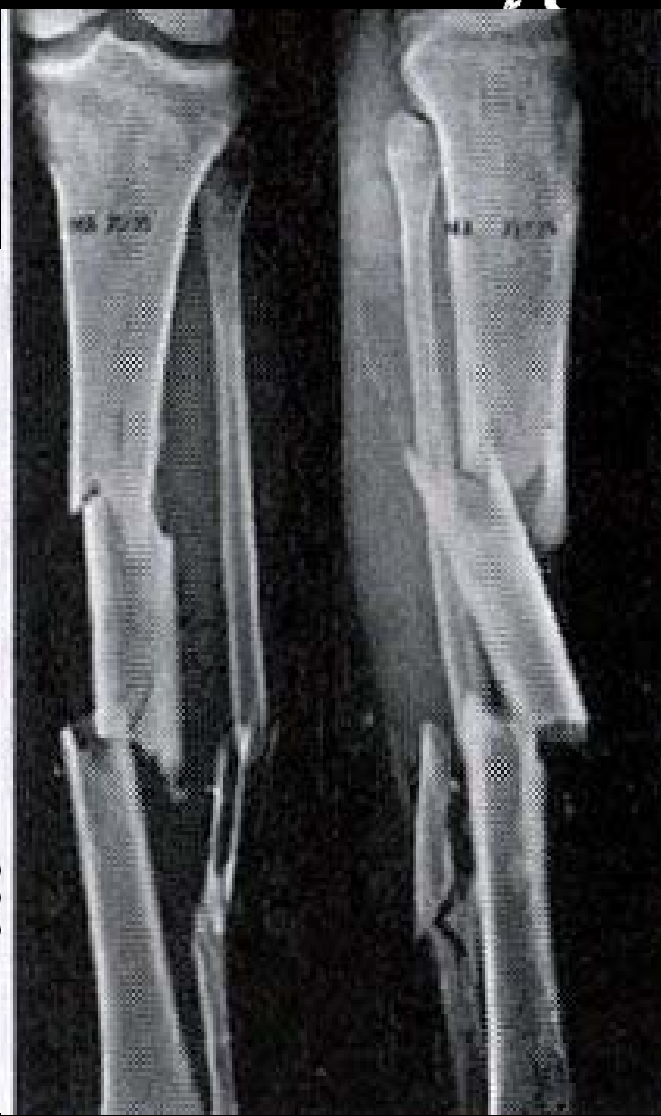

Direkt våld

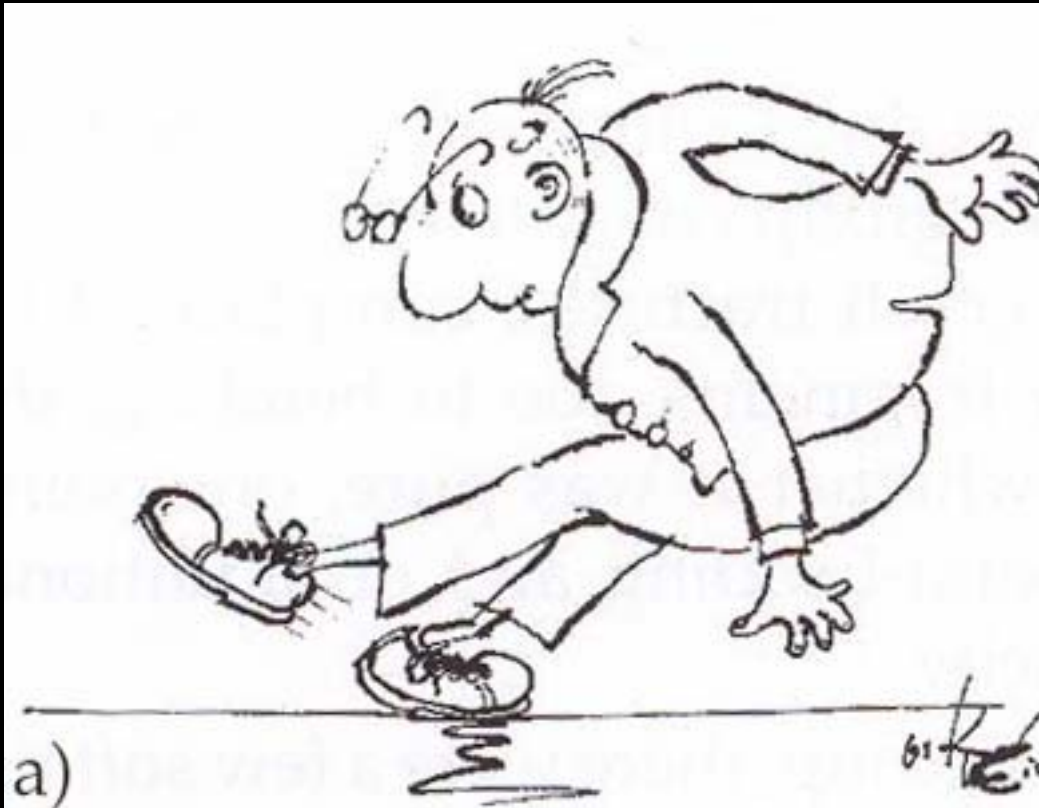
Låg energi

Direkt våld

Hög energi

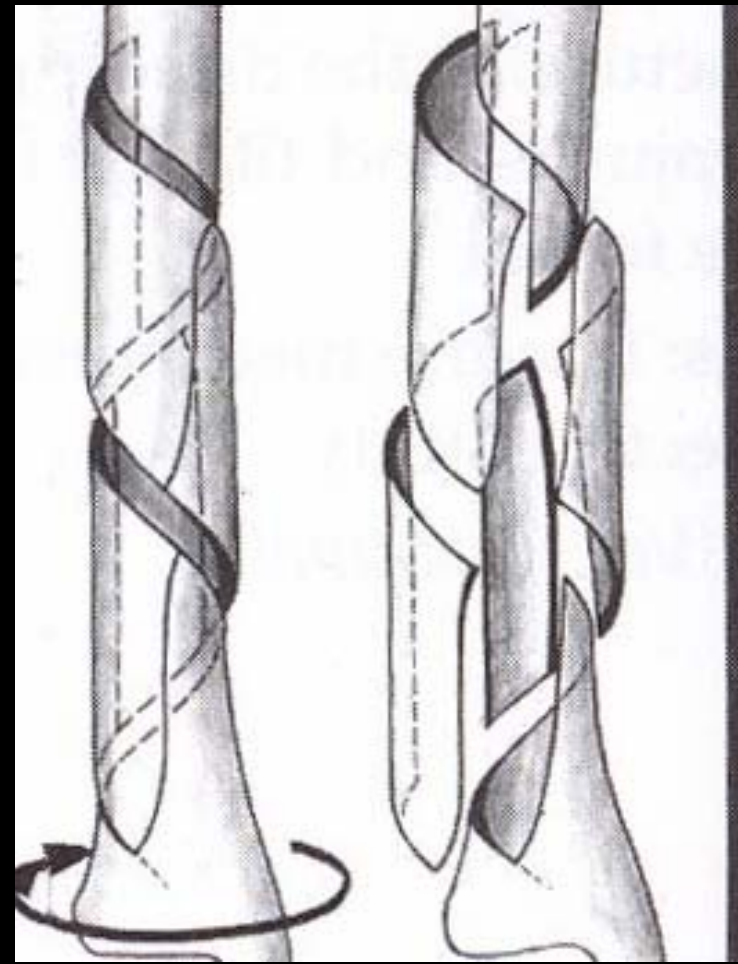
INdirekt våld

Låg energi

Indirekt våld

Hög energi

"Livet som skeppsläkare på en Ostindiefarare på tvåtusen-talet"

Hans Granhed

2006

Sjukdomsfacit

	antal	Huvugrupp enligt ICD 10
	5	Infektionssjukdomar
	2	Virusinfektioner
antal pat	29	1 Skada i nervsystemet
	1	Ögonproblem
antal kontakt	51	1 Luftvägsinfektion
	3	Hudsjukdom
	1	Muskeloskelettal sjukdom
	1	Sjukdom i urinväg eller könsorgan
	1	Övrig sjukdom
antal diagnos	34	18 Skador och förgiftningar

Heat illness

- Extremt trött
- Svag
- Apatisk
- Låg
- Urinproduktion

- ***Värmeslag***
- Dålig
- Hög temp
- Svette dåligt

Skador och förgiftningar 18 st

- Överbelastning knä axel 3
- Fotsår 6
- Ryggskada 1
- Sårskada huvud 2
- Sprucken läpp 1
- Nål i handen 1
- Vrickad tå 2
- Klämd överarm 1
- Hålfotskontusion 1